

initium, incrementum, & perfectio. Hujus ergo fides initium habuit, cum filius salutem petii, incrementam, dum credidit sermoni Domini, dicentis: Filius tuus vivis. Deinde perfectionem obtinuit nuntiantibus servis.

118. Et domus ejus tota; hoc est uxor filij, famuli, & ancillae. Bonus pater familias qui totam suam domum ad fidem adduxit. Ad quod maxime hortatur Paulus praepositos domorum, 1. Timoth. 5. num. 8. Si qui autem suorum, & maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit, & est infidelis deterior. Et ita illa mulier Lydia postquam ipsa baptizata est, totam suam familiam baptizari fecit, Act. 16. num. 15. Similiter & cultus carceris ibidem numero 33. & Archisynagogus Act. 18. num. 8.

119. Ex quo tria ad nostram eruditionem consideranda sunt. Primum, quam potens sit exemplum; ubi primum Dominus credidit, statim famuli credunt. Unde ait hic D. Thomas, secundum conditionem dominorum sive bonam, sive malam, servi disponuntur, juxta illud Ecclesiastici 10. num. 2. Secundum judicem populi, sic & minister ejus. Secundum. Plus nobis largitur, quam petimus, ac optamus. Regulus rogabat pro corporali filij salute, & Dominus ei concedit, non solum ejus vitam temporalem, sed etiam spirituales tam filij, quam totius familiae. Tertio. Vide altum Dei consilium. Videbatur magnum supplicium, quod filius Reguli tam graviter premeretur morbo; & tamen hoc magnum beneficium est concessum, ut inde ipse, ac filius, & tota familia in Christi cognitionem venirent, ac firma perfectaque fide in eum crederent.

QUESTIO XVII.

Quare ad solum sermonem Domini multi Samaritani crediderunt in Christum; ad istud autem miraculum sola domus Reguli?

120. Ex hoc cap. 4. Joan. n. 93. patet, quod audito tantum sermone Domini, multi Samaritanorum crediderunt in Christum; viso autem hic, & cognito tanto miraculo, solum domus ista credidit. Quare ergo tam pauci, inspecto tam mirabili opere de sanitate hujus pueri, reducantur ad fidem? Hoc dubium valde spatiosè proponit Augustinus tract. 16.

121. Respondet primò citatus Augustinus ad solum sermonem ait, crediderunt plures Samaritani: ad illud miraculum sola illa domus credidit, ubi factum est. Quid igitur fratres? Quid nobis commendat Dominus? Tunc Galilaea Judae patria erat Domini, quia ibi nutritus est. Latè prosequitur S. Pater hoc explicando. Semper extranei propensiores in Dominum, quam patricij, ut ipsemet Salvator dixit hoc cap. 4. Joan. n. 44. Ipse ejus testimonium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet. In Samaria erat Dominus alienigena, in Galilaea patricius; ideo Samaritani audito Domini sermone absque ulla ostensione miraculi credunt in Dominum; ac Galilaei patricij, nam Capharnaum

Nemo in patrio, sed in alieno territorio bene accipitur. Joan. 4.

sub Provincia Galilaeae erat, cognito tanto miraculo non adducuntur ad fidem, nisi una tantum familia, quod confirmat Augustinus, quia Centurio cum esset Gentilis, & extraneus, multo praestantior fuit in fide Regulo, nato ex Galilaea.

Secundò D. Remigius in cap. 15. Epistolae ad Romanos. Per hoc enim, ait, quod, viso miraculo sanitaris in filio illius, perpauci crediderunt, pater videlicet illius cum suis, signabantur, quod paucitas Judaeorum creditura esset in Deum. In Samaritanis designabantur Gentiles, in Galilaeis vero Judaei; & quia è Gentium numero multi erant in Christum credidit, jam in figura popalorum Samaritani quamplurimi Christi fidem receperunt: & quia ex Judaeis pauci, ac rari Salvatoris fidem sunt amplexati, ideo viso tanto miraculo, una tantum domus convertitur. Jam perpauci Judaei conversi sunt ad Christum, ut dicuntur reliquiae, ut notant D. Hieronymus, D. Cyrillus. Isai. 10. n. 21. Reliquiae convertentur, reliquiae, inquam Jacob ad Deum sortem. Jerem. 6. n. 9. Usque ad racemum colligent, quasi in vinea reliquias Israel. Et Paulus, Rom. 9. 27. ait: Isaias 20. n. 12. clamat: Si fuerit numerus filiorum Israel tanquam arena maris, reliquiae salva erunt. Unde dicebat Deus per Michæam 7. n. 1. Factus sum sicut qui colligit racemos in Autumnò.

Tertiò. Franciscus Luca hoc loco existimat, Centurionem illum Capharnai praefidarium, de quo alij Evangelistae (qui cum hoc Regulo, ibidem habitante, familiaritatem intercessisse, haud dubium esse potest) ex hoc miraculo à Regulo relato haussisse fidem illam extriniam dominico ore tempore laudatam, quam poscens sanitate servi sui paralytici, dixit: Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus, Matth. 8. n. 8. Hoc ipse ait. Tamen Evangelista tantum dicit, quòd domus ejus credidit, & de nullo alio facit mentionem. Si tamen hanc velis tenere sententiam, dic, quòd quando miraculum factum est, tunc tantum domus ejus credidit; postea verò successu temporis ex relatis à Regulo alij crediderunt. Et non est parva Reguli laus, quod tantum habuerit discipulum.

Quartò. Dicam quod sentio, Samaritani crediderunt audito & percepto verbo ex ore Jesu, ut narrat Evangelista Joan. 4. n. 41. quòd homines exierunt de civitate; & venerunt ad eum. Et multo plures, ait, crediderunt in eum propter sermonem ejus; & mulieri dicebant: Iam nos propter tuam loquelam credimus; ipsi enim audivimus. At Capharnaitae in hac occasione hoc miraculum factum non audierunt ex sacratissimo Domini ore; nam ipse modò erat in Cana Galilaeae, ut patet ex principio hujus historiae n. 46. sed intellexerunt illud ex his, quae Regulus publicabat: Cognovit ego pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Jesus Filius tuus vivis. Verba autem ab ore Christi prolata multam, & miram habent efficaciam ad trahendum. Et ita ait noster Joannes 4. num. 39. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris, & multo plures crediderunt in eum, propter sermonem ejus.

Cum jam divina praedicatione ab ore Christi inciperet se diffundere in orbem, exclamant spiritus immundi: Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene

Augu.

122. Remigius.

Perpauci Judaei ad Christum conversi.

Hieron. Cyrill. Isai. 10. Jerem. 6.

Rom. 9.

Michæ. 7.

123.

Franc. Lucas

Matth. 8.

Centurio discipulus Reguli.

124.

Verba ab ore Christi prolata magnam habent efficaciam. Joan. 4.

125.

Marc. 1.

Quanta sit in verbo ex ore Jesu efficaciam.

Vi. Antio.

vene i venisti perdere nos, Marc. 1. n. 24. Cujus rei communis sententia est, quòd Christus Dominus praedicans divina virtute vehementer afflixisset Diabolum, qui ideo timebat praedam suam à tanto conconatore sibi eripi. Nonne antea caelestis vox illa praedicaverat divinus Baptista? Nonne antea tot Prophetae, eximii divini verbi praeco- nes exiere in orbem, & nunquam Diabolus sic exclamavit? Quare modo sic anxietur? Aderat nunc verbum ore Christi tonans, quod quamvis semper fuerit valde efficax; tamen cum ab ipsa- met Domini persona profertur vehementer praepotens, ideoque Diabolus magno nunc tremore concutitur, ne totum suum negotium perdat. Victor Antioch. de clamore Diaboli loquens, Quorsum; ait, hac pervenit? huc uigete. Nullum nobis amplius locum reliquum facit: nam & impietatem è medio tollis, & ex ore m proferis, & Dei novitiam mortalium peccatoribus inseris. Vide supra quæst. 13. num. 93. 94. & 95.

Ioannis 4. n. 54. Hoc iterum secundum signum fecit Jesus, cum venisset à Judaeis in Galilaeam.

VERSIONES.

Syracae. Hoc signum secundum rursus edidit Jeschua. Arabici. Hoc etiam secundum signum.

EXPOSITIO.

126. Notat Evangelista, quòd hoc fuit secundum signum, non simpliciter, & absolute, sed respectivè, quando venit à Judaeis in Galilaeam. Nam postquam edidit illud primum signum de conversione aquae in vinum in Cana Joan. 2. n. 11. multa alia fecit Jerusalemis, cum esset dies festus, eodem cap. 2. n. 22. Tamen ex his, quae Dominus fecit in Galilaea; ut notant Chrysostomus, Euthymius, hoc exstitit secundum signum. Adverit autem Evangelista, hoc fuisse secundum signum; ut considerant Chryl. Theophyl. Albert. Magn. D. Thom. D. Bonav. ut denotetur per hoc, quòd Galilaei deteriores erant Samaritanis, quorum multi nullo signo viso, sed tantum verbo Domini audito, crediderunt: ex Galilaeis autem, duobus jam visis signis, non credidit, nisi Regulus & domus ejus tota. Vel fortasse, ut vult Toletus, Evangelista adjunxit, hoc fuisse secundum signum, ut significaret, hanc historiam esse gestam ante omnia miracula, quae caeteri Evangelistae facta esse in Galilaea describunt.

Chrysof. Euthym. Chrysof. Theoph. Alber. Mag. D. Thom. Bonavent.

Tolet.

CAP. VII.

Piscatur Petrus in Genesareth.

Lucæ 5. n. 1. Factum est autem, cum

turbæ irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, & ipse stabat secus stagnum Genesareth.

VERSIONES.

Syracae. Factus est autem, cum coacta esset ad eum turba ad audiendum sermonem Dei, ut ipse staret juxta littus maris Genesar. Euth. Theoph. Cum turba immineret ei, ut audiret sermonem ejus. Avias. Factum est autem in eorum turbam superjacere ei, ad audiendum verbum Dei, & ipse erat stans. Variablis. Cum turba incumberet ei.

EXPOSITIO.

Factum est, hoc est, in illis diebus; nam aliqua, quae Evangelista narrat cap. 4. ut ingressus in domum Simonis, & sanatio socrus illius, contigerunt post hoc miraculum piscationis. Nam sacris Evangelistis tantum propositum fuit res gestas Christi summam, ac verissimè narrare, & describere, non servato dierum ordine. Et ideo quae in idem ferè tempus incidunt, liberè permiscet. Cum turba irrueret in eum; magna enim turba concurrebat ad eum audiendum, ita ut veluti comprimerent eum; nam quilibet ad illum appropinquare volebat, ut notat Divus Bonaventura Deuter. 33. num. 3. Qui appropinquant pedibus ejus, accipient de Deo doctrinam illius. Hi autem, qui veniebant, ut aie Hugo, quidam concurrebant; ut miracula nova viderent, tanquam curiosi; alij, ut sanarentur, hi providi; alij, ut observarent, hi invidi. Ipse stabat secus stagnum Genesareth. Lacus est, per quem Jordanis influit, de quo dicam infra Beda. cap. 8. num. 1. vide ibi. Dicitur mare Genesareth à quadam civitate nomine Genesareth, quae erat in littore hujus maris à parte occidentali, Zachar. quae postea, ut multi volunt, dicta est Tiberias, Hugo, vel dicitur Genesareth, ut docent Beda, Divus Bonaventura, S. Antonius Ulyssipon serm. in Genesareth Dom. 5. post. Trinit. Simon Cassianus lib. 9. c. 15. Zacharias Episcopus, Hugo, quòd Genesar Graeco vocabulo dicitur quasi generans sibi auram à proprietate illius lacus, quia crispantibus aquis de se frequentes excitat auras, illaque aquarum fluentia auram quandam generare videbatur. Verum neque Genesareth Graecum est, sed compositum ex 12 hortus, & 70 Princeps. Ideo in bibl. nomin. interpretatione, Genesar & Genesareth vertitur hortus Principis; fuit enim amenissimus tractus; de quo vide Egesippum lib. 3. 26. Quod autem attinet ad finem, n. Hebraeorum,

1.

Evangelista temporis ex- servans.

Bonavent.

Ant. Ulyssip. Cassian. Zachar. Hugo.

Hebræum flexionis causâ adjectum. Juxta aquas docet, & prædicat Christus, ut inde denotetur, quod ad aquas sapientiæ invitat.]

QUESTIO I.

Utrum hæc historia eadem sit, ac illa, quam Marcus, & Matthæus narrant?

1. Matth. 4. Marc. 1.

Triplicis sententia.

3. Abulens. Janfen.

Gregor.

Euthym. Torn.

4. August. Beda. Lyrar. Alber. Mag. D. Thom. Hugo. Euseb. Gall. Beaulxam. Maldon.

5. Historia diversa.

6. Historia Luce prior.

Matthæus, c. 4. num. 18. & Marcus c. 1. n. 16. ut dicam cap. 8. narrant vocationem Apostolorum Petri, Andreae, Jacobi, & Joannis, & eandem vocationem videtur Lucas hic intextere, nam hic describit, quomodo Petrus, & filij Zebedæi secuti sunt Dominum. In hac re triplex est sententia.

Prima affirmat, esse unam, eandemque historiam, quam Matthæus, & Marcus narrant, atque hanc, quam hic Lucas scribit. Ita Abulensis in cap. 4. Matthæi 9. 97. Janfenius in sua concordia, & Recentiores. Secunda sententia tenet distinctas esse res gestas commemoratas ab Evangelistis: ita tamen, ut primo loco acciderit id quod Matthæus, & Marcus narrant, secundo vero loco id, quod Lucas refert de piscatione piscium. In hac sententia videtur esse D. Gregorius homil. 5. in Evang. Prout; ait quod ad ipsius vocem Petrus, & Andreas, reliquis rebus secuti sunt Redemptorem: nulla hunc facere miracula viderant. Ergo ante vocationem Petri, non præcessit miraculum piscationis. In hac sententia videtur esse Euthymius, & multis eam defendit Toletus annotat. 13.

Tertia sententia tenet, historias Matthæi, & Lucæ esse distinctas; hoc tamen factum, à Luca narratum, prius accidisse quam vocationem, à Matthæo descriptam. Ita expressè D. Augustinus lib. 2. de consensu Evangelistar. cap. 16. Beda hic, Lyranus hic, & in cap. 4. Matthæi ad illa verba: Ambulans Iesus & ibi Albertus Magnus, D. Thomas, Hugo, Eusebius Gallicanus homil. 3. post Pentecost. Beaulxames, Maldonatus, & alij.

Primo mihi certum est, historias narratas à Matthæo, & Lucæ esse distinctas. In hoc conveniunt auctores secundæ, ac tertiæ sententiæ. Multis declaratur. Apud Matthæum, & Marcum vocantur Apostoli bini, & bini: nam ibi expressè dicitur: Vocavit eos, ut notat D. August. Apud Lucam nulla vocatio exprimitur: Apud Matthæum, & Marcum vocantur Petrus, & Andreas; apud Lucam nulla Andreae fit mentio: Apud Matthæum, & Marcum Petrus, & Andreas vocantur mittentes retia, Jacobus, & Joannes recipientes retia; at apud Lucam, cum per totam noctem nil ceperint, jam omnes à spe capiendi pisces desisteant, & lavabant retia. Apud Matthæum, & Marcum, cum Petrus, & Andreas essent occupati retia jacentes, eis dicitur à Christo: Venite post me faciam vos piscatores hominum; at verò apud Lucam, cum Petrus de piscatione admiratus ante faciem Christi procideret, ei dicitur à Domino: Ex hoc jam homines eris capiens. Et alia possunt discrimina multa considerari.

In secundo verò hujus difficultatis puncto majus est dubium, quamnam ex his historiis fuerit prior? Magis tamen propendo in sententiam

Augustini, quod narrata à Luca prius contigerint quam descripta à Matthæo, & Marco. Nam apud Lucam dicitur Petro: Ex hoc jam homines eris capiens; ut perbellè docet D. Augustinus civitas, ibi prædicatur Petro id, quod futurum erat, apud Matthæum, & Marcum præceptivè à Domino vocantur, ut ipsum sequerentur, ut fiant hominum piscatores. Et ita historia Evangelica est ordinanda: Christus prædicare incepit; ut narrat Matthæus 4. num. 14. & cum turba irrueret in eum, ut hoc loco commemorat Lucas, ad audiendum Verbum Dei, ipse ascendit in naviculam Petri, quem jam familiarem noverat, ut nobis proponitur Joan. 1. num. 40. Post piscationem autem concomitantur, ac sequuntur Christum per aliquod temporis spatium, post quod ad piscationem redire, Elapsis aliquibus diebus ambulans Iesus juxta mare Galilææ vocat Petrum, & Andream, Jacobum, & Joannem, & ait illis: Venite post me, &c. Et cum Apostoli ad principatum Ecclesiæ eligerentur, eos non subito tradit, sed hæc piscium piscatione prius præparare, ac disponere voluit. Moveor primò in hanc sententiam propter auctoritatem Augustini, qui rem hanc disputat ex instituto. Secundò, juxta modum loquendi sanctorum Patrum, ac Doctorum ut videbimus capite sequenti, Apostoli postquam ad suam scholam à Domino sunt vocati ei individualiter adhæserunt: ergo videtur difficile, quod per unam integram noctem ab eò, ejusque sacratissimo colloquio essent propter piscationem separati, & de die in ministerio seculari lavantes retia occuparentur. Et confirmatur. Quia adolescens ille, cui dixit Christus, Sequere me, Luc. 9. num. 59. postulat à Domino: Permittite mihi primum ire, & sepelire patrem meum. Dixit ei Iesus. Sine, ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade, & annuntia regnum Dei. Si ergo Dominus ad officium pietatis erga patrem facultatem adolescentulo negat: quomodo concedendum erit, quod Apostoli, qui ad ministerium Evangelicum perfectissimè vocabantur, ab eo nocte, dique ob piscationem separari permitterentur? Si verò Apostoli post Resurrectionem piscantur Joan. 21. num. 3. ex eo hoc accidit, quia jam absens Dominus erat, illique in littore per eam noctem juxta mare Tiberiadis aderant, ac ad eò ex occasione data, tunc in eo ministerio se occupare voluerunt.

QUESTIO II.

Quare turba irruerunt in Christum?

Ratio difficultatis est, quia reverentia Domini postulat, ut nullus ad eum auderet accedere. Et ita quando Moyse loquendum cum Domino in montem jubetur ascendere, ei mandatur, ut solus ascendat, senes stent procul, & nullus de populo appropinquet; Exod. 24. numero 1. & 2. Et tamen turba hoc loco ad Dominum non solum accedebat, verum etiam irruerat in eum, hoc est, veluti ipsum urgebat, ac compremebat, ut ab eo audiret Verbum Dei. Ratio hujus rei genuina, ut ait D. Bonaventura; quia ignorantes appropinquare volebant propter doctrinam sive scientiam: infirmi propter sanitatem recuperandam. Omnis turba

Luc. 6.

8. Ambros.

Ob potentiam importunitatem Deus multa concedit.

Psalm. 33.

Ille qui laborat, Deo miseranti optoreunus valde.

Matth. 15.

Paschas.

9. Carthuf.

Christi vultus, ac verba tristibus lætificant.

10. Bonavent. Hæi. 55.

turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Luc. 6. num. 19. ad rationes morales veniamus.

Respondet primò D. Ambros. serm. 62. Quantum mirabilem operatur sic Dominus Iesus Christus, intelligere possumus ex hac Evangelica lectione, quæ describit tanta per eum beneficia in populum fuisse collocata, ut provocata hominum turba ad audiendum illum magis irruerent, quam rogarent, & medicinam salutis non sperarent per humilitatis gratiam, sed per importunitatis injuriam, ut ait irruentes, sicut ait Evangelium, turbas à Domino Iesu non desertum separaret, non Synagoga repelleret, non reverentia divinitatis parceret. Hæc est enim consuetudo infirmantium, ut dum sperant suis agitudinibus medicinam, ab importuna petitione non loco prohibeantur, non tempore, non pudore, sed quanto plus medetur ille, qui sanat, tanto amplius ille opportunus est, qui laborat. Concurrerebat turba ad Dominum, salutis, ac remedii avida, quod intendebat impetrate, non solum per supplicationem, verum etiam per importunitatem. Non per humilitatis gratiam, sed per importunitatis injuriam. Nam ob importunitatem potentium Dominus multa concedit Luc. 11. num. 8. Et ait S. Pater: per importunitatis injuriam; quia, cum Deus sit elementissimus Pater, nostras orationes velocissimè audit: Aures ejus in preces eorum, Psalm. 33. num. 16. Tamen ob nostrum meritum augendam aliquando diffimulat audire, & per importunitatem nostris petitionibus annuit. Ille verò, qui infirmitate laborat, nullo tempore, nec pudore coërcetur: Sed quanto plus meatur ille, qui sanat, tanto amplius ille opportunus est, qui laborat. Turba divino afflatu concitata ad eum appropinquabant, & ex ipsa sua necessitate concipiebant animum, ut irruerent in eum, nil enim opportunius divini medio, quam infirmus ille, qui laborat, ut ei influentiam suæ cælestis medicinæ impertiantur, ut ita sanentur, & vivat. Clamabat Chananaea pro filiae sanitate. Discipuli vero Dominum rogant, dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos, Matth. 15. num. 23. Quod Dominus non fecit, immò permittit eam clamare, quousque filiam ejus sanavit. D. Paschasius lib. 7. in Marth. Discipuli dicebant: Dimitte eam; ob radium tanti clamoris, qui tamen Domino erat perducendus; ut ei beneficeret.

Secundo Carthusianus. Cum magno fervore ait, veniebant ad Christum, habebat pretiosum sermonem, & delectabilem aspectum; & ita refertur in revelationibus sanctæ Brigite, quod ei revelatum est, quod quicumque afflictus, ac moestus Christi vultum aspiciebat statim levamen, ac consolationem sentiebat; & ita tristis ac moestus consueverunt dicece: Eamus ad filium Maria, ut ex ejus consolemur aspectu. Tanto impetu populi omnes confluebant ad eum & maxima aviditate ferebantur, ut ejus audirent sermonem. Nil te utilius, quam audire Dei verbum. Deinde cum ipse esset speciosus præ filiis hominum, ex ejus præsentia omnes levamen, ac consolationem accipiebant.

Tertio D. Bonaventura, Vehementi desiderio inquit, movebantur, idè irruerant, considerantes magis Domini bonitatem, quam majestatem, Unde dicit quidam expositor: Magni meriti est, apud Deum desiderium verbi Dei, quod ipsam Sylveira in Evang. Tom. II.

quæque irreverentiam turba irruerit in eum excusat. Unde Dominus ad hoc præcipue invitabat. Hæi. 55. num. 1. Omnes scientes venite ad aquas.

Joan. 7. num. 37. Stabas Iesus, & clamabat: Si quis sitit, veniat ad me. Tanto conatu turbæ concurrerant ad Christum, attendebant potius ad ejus benignitatem, ac beneficentiam, ut à suis miseris sublevarentur, quam ad reverentiam, & venerationem Domino Deo debitam. Hanc dorum cogitationem Christus Dominus misericordia sua non contemnebat; imò potius eorum irreverentiam excusabat, dum omnes ad se invitans advocabat. Ita pia sua misericordia consulit bono nostro, ut potius velit, nos ejus beneficiis frui, quam sui debitam reverentiam, ac venerationem. Vide supra cap. 3. num. 58. 71. & 240.

Quarto Simon Cassianus lib. 9. cap. 15. Sed Cassianus: nec debet in moribus exhibendi honoris, & reverentia censura servari ad captandas divinas thesauras. Et ubi tribuitur est divinum, ille urbanior, qui anticipat. Et deservi nemini acceptum est tribuenti, cui ille gravior est, qui in majori aviditate anticipat. Irreverentia turbæ quod irruerit in Dominum, excusanda est, & potius urbani atque adjuvanda, quia ubi cælestia dona tribuantur, ac communicantur, ille est urbanior, qui prævenit, & anteoccupat: præcipue cum ipsa anteoccupatio sit perijucunda largienti, qui maxime exoptat sua bona communicare.

Quinto. Turba irruerit in Christum, & tamen Centurio, cum pro sanitate pueri rogarat, & Dominus in domum suam ire vellet, dicebat: Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus; Matth. 8. num. 8. Valde mirum, quod turbæ irruerit in Jesum, & veluti inter te urgent. Centurio tamen ob magnam reverentiam, cum maxime præsentia Christi æstaret, Dominum, ne in domum suam iret, avertēbat; In multis Centurio eminentior turbis, fide, virtute, nobilitate, ac generis splendore; & quanto qui magis his pollet, tanto studiosior in honorifico officio exhibendo. Quanta verò honorificentia nobilis homo cum Domino loqueretur, notat Divus Augustinus sermone 64. de diversis Sic Centurio, ait, interiori præsentem corde tenebat, cujus à suo tecto præsentem honorem de Deo accipere. Quanto quis majorem de Deo cognitionem habet, tanto ei majorem præstat reverentiam, & venerationem; Sic Moyse postquam cum Deo alloquitur, ait: Non sum, Domine, Exod. 4. eloquens ab heri, & indignus, ex quo cæpsi loqui cum servo tuo. Exod. 4. num. 10. Sic Abrahamus postquam cum Domino fatur, se esse palverem, & cinerem faterur, Genes. 18. num. 27. Sic ex omnibus, qui erant in navi, ait solus Petrus infra: Exi à me, Domine, quia homo peccator sum. Divinorū jam ille habebat majorem cognitionem.

Sexto Loco Exodi citato in principio, 9. 24. num. 2. totus populus timore perfundeatur, ita ut diceret Moyse: Loquere tu nobis, & audiemus, non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur, Exod. 20. num. 18. At verò hoc loco tantum animum concipiunt turbæ, ut in Jesum irruere audeant. Illic in Sina apparebat Deus in majestate magna, ita ut à facie Domini mons fumaret, & cæperunt audiri tonitrua, & micare fulgura.

Joan. 7. Turba visus ad sub committum, quam ad alterius reverentiam non attendunt.

11.

Obi cælestia dona communitur ille urbanior, qui prævenit, & anteoccupat.

12. Cassian.

Nobilis vultus, ac propensio ad reverentiam.

13.

Exod. 20.